

Uus teadusdoktor Kati Kärberg

SUBKLIINILIST ATEROSKLEEROOSI ENNUSTAVAD TEGURID JA MARKERID 2. TÜÜPI DIABEEDIGA HAIGETEL

6. detsembril 2024 kaitses Kati Kärberg arstiteaduse filosoofia-doktori väitekirja „Subkliinilist ateroskleroosi ennustavad tegurid ja markerid 2. tüüpi diabeediga haigetel“ (*Factors and markers predicting subclinical atherosclerosis in type 2 diabetes*).

Väitekirja juhendaja oli sisehaiguste propedeutika professor Margus Lember Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudi sisekliinikust. Oponeeris professor Roberto Elosua Kataloonia Ülikooli arstiteaduskonnast.

2. tüüpi diabeet on krooniline haigus, mis põhjustab mitmeid tõsiseid veresoonekonna tüsistusi, mistõttu on selle haigusega patsientidel suurenenud risk ateroskleroosi tekkeks. Ateroskleroos võib areneda asümptomaatiliselt, kuni ilmnevad tõsised südame-veresoonekonnahaigused. Subkliiniline ateroskleroos, mida iseloomustab arterite seinte paksenemine ja naastude moodustumine ilma ilmsete sümptomiteta, võib kesta pikalt enne tüsistuste

ilmnemist. Seetõttu on selle varajane avastamine veresoonekonna tüsistuste ennetamisel oluline. Rasvumine, mis on tihti seotud 2. tüüpi diabeediga, soodustab ateroskleroosi arengut adipokiinide kaudu.

Doktoriväitekirja eesmärk oli tuvastada tegurid ja markerid, mis aitaksid ennustada subkliinilist ateroskleroosi patsientidel, kellel ei ole varem diagnoositud ateroskleroosi ega selle tüsistusi. Lisaks vereanalüüsidele viidi läbi ka 24 tunni toitumise analüüs, mõõdeti hüppeliigese-õlavarre indeksit ning hinnati unearterite seisundit ja kehakoostist.

Tulemused näitasid, et hüppeliigese-õlavarre indeksi ja visfatiini taseme määramine võivad olla kasulikud subkliinilise ateroskleroosi avastamiseks ning riski hindamiseks 2. tüüpi diabeediga patsientidel.

Uuring tõstab esile toitumisharjumuste tähtsuse, kuna tasakaalustamata toitumine, mis sisaldab liiga palju rasva ja soola ning liiga

vähe süsivesikuid, võib kiirendada ateroskleroosi arengut.

Tervislik toitumine ja regulaarsed sõeluuringud on olulised südame-veresoonekonnahaiguste riski vähendamiseks 2. tüüpi diabeediga patsientidel.

Visfatiini taseme mõõtmine võib olla väärtuslik vahend ateroskleroosi riski hindamisel ning seeläbi ennetus- ja ravistrateegiate parandamisel.